

FORMA DE EXERCITARE A PROFESIEI de AVOCAT – PERSONALITATE JURIDICĂ. PARTICIPAREA LA CIRCUITUL CIVIL

Formele de exercitare a profesiei de avocat sunt: **cabinete individuale, cabinete asociate, societăți civile profesionale sau societăți profesionale cu răspundere limitată.**

Dintre entitățile (formele) în care se poate exercita profesia de avocat (cabinet individual, cabinete asociate, societăți civile profesionale sau societăți profesionale cu răspundere limitată), **legiuitorul a înțeles să precizeze expres că există personalitate juridică proprie în cazul societății profesionale cu răspundere limitată din avocatură.** Această interpretare rezultă din faptul că art. 6 alin. 1 din Legea nr. 51/1995 prevede că *societatea profesională cu răspundere limitată este o societate cu personalitate juridică, constituită în condițiile prevăzute de prezenta lege și de Statutul profesiei de avocat.*

Conferirea acestei personalități are efecte în funcționarea acesteia și în plan patrimonial (de exemplu *societatea profesională cu răspundere limitată este titulară a unui patrimoniu propriu, obligațiile și răspunderea societății profesionale cu răspundere limitată sunt garantate cu patrimoniul propriu* – art. 6 alin. 3 și 4 din Legea nr. 51/1995, etc.).

Cu toate acestea, trebuie menționat faptul că nementionarea expresă, prin lege, a personalității juridice proprii pentru cabinetul de avocat, cabinete asociate/grupate, societăți civile profesionale **nu trebuie să ne conducă la ideea că aceste forme de exercitare a profesiei de avocat nu pot participa, în nume propriu, la circuitul civil, respectiv nu ar putea dobândi separat, drepturi sau obligații, distincte de patrimoniul avocatului titular.** Această participare firească la circuitul civil este permisă, așa cum vom detalia, atât de reglementarea legală specială, cât și de dreptul comun.

În primul rând, dispozițiile art.6 din Legea nr.51/1995 sunt anterioare noului Cod civil și reglementării prin acesta a patrimoniului de afecțaiune.

În al doilea rând, potrivit noului Cod civil, așa cum vom arăta, personalitatea juridică revine și entităților care nu sunt declarate ca atare expres prin lege.

Este recunoscut faptul că toate formele de exercitare a profesiei de avocat pot încheia, în condițiile legii, convenției de asociere, pentru exercitarea în comun a avocaturii. Totodată, *cabinetele individuale se pot grupa în scopul folosirii în comun a unui patrimoniu profesional și/sau a unor salariați, iar fiecare cabinet își păstrează individualitatea în raport cu clienții* – art. 181 alin. 1 din Statut. Mai mult decât atât, *între formele de exercitare a profesiei se pot stabili raporturi de conlucrare profesională, iar convenția de conlucrare profesională se înregistrează la barou* – art. 184 din Statut.

Avocatul care profesează individual (în cadrul unui cabinet de avocat) sau în cadrul societăților civile profesionale are dreptul la sediu profesional în circumscripția baroului în care este înscris și la sedii secundare în alt barou din țară sau din străinătate – art. 37 din Legea nr. 51/1995. Așadar, cabinetul de avocat, pentru a avea sediul profesional principal sau secundar **ori va trebui să aibă în patrimoniu un imobil cu această destinație, ori va încheia un contract de închiriere sau comodat cu privire la un imobil unde urmează să fie fixat sediu.**

În ceea ce privește patrimoniul propriu, menționăm faptul că *în cazul transformării unei forme de exercitare a profesiei, avocații titulari ai cabinetelor individuale, avocații asociați ai cabinetelor asociate, ai societăților civile profesionale și ai societăților profesionale cu*

răspundere limitată pot contribui cu titlu de aport la forma de exercitare a profesiei rezultată din transformare cu cota-parte indiviză din patrimoniul de afectatiune profesională, astfel cum acesta este reflectat în evidențele financiar-contabile ale formei de exercitare a profesiei care se transformă, întocmind în acest scop actele financiar-contabile de transfer către forma de exercitare a profesiei în care au optat să se transforme. Aporturile transferate se vor opera la valoarea nominală reflectată în evidențele financiar-contabile ale formei de exercitare a profesiei care se transformă – art. 182 alin. 4 din Statut. Este indubitabil faptul că **legiuitorul a recunoscut faptul că un cabinet individual de avocat poate avea patrimoniu propriu de afectatiune (bunuri mobile sau imobile).** Textul legal prevede că aceste bunuri de afectatiune sunt reflectate în evidențele financiar contabile ale ”formei de exercitare a profesiei care se transformă”.

Tot cu privire la actele juridice ce pot fi încheiate de cabinetul de avocat menționăm că art. 186 din Statut prevede că toate formele de exercitare a profesiei pot angaja personal auxiliar, fiind interzisă angajarea ca personal auxiliar a persoanelor cu studii juridice superioare. Așadar cabinetul de avocat, ca atare, poate angaja, pe bază de contract de muncă, personal auxiliar (altul decât juriști).

Aceste reglementări sunt asociate cu existența unei personalități incontestabile în plan fiscal, existând o separare clară și recunoscută legal între persoana fizică și forma de exercitare a profesiei, aceasta din urmă fiind subiect fiscal distinct, inclusiv sub aspectul regimului bunurilor din patrimoniul de afectatiune.

În raport cu dispozițiile legale analizate se pot trage următoarele concluzii:

- deși, în afara societății profesionale cu răspundere limitată, formele de exercitare a profesiei de avocat nu beneficiază de o prevedere expresă care să consacre personalitatea juridică, Legea nr. 51/1995 și Statul profesiei de avocat **permit, totuși, ca acestea să încheie, în nume propriu acte juridice și, mai mult decât atât, să aibă un patrimoniu propriu afectat exercitării profesiei de avocat (evidențiat ca atare fiscal-contabil).** Aceasta presupune, și prin prisma reglementării speciale, faptul că există o capacitate civilă de folosință și de exercițiu specială potrivită scopului pentru care a fost creat, a cabinetului de avocat. În acest context, se poate opina că **forma de exercitare a profesiei analizată – respectiv cabinetul de avocat, poate participa la circuitul civil, devenind titular de drepturi și obligații civile.** Soluția este aceeași și pentru celelalte forme de exercitare a profesiei de avocat.

Pe lângă dispozițiile legale speciale mai sus-menționate, este necesar a fi analizate și regulile de drept comun în materie, respectiv compatibilitatea acestora cu normele speciale din materia avocaturii.

Astfel, potrivit art. 188 C.civ. sunt persoane juridice entitățile prevăzute de lege, precum și orice alte organizații legal înființate care, deși nu sunt declarate de lege persoane juridice, îndeplinesc toate condițiile prevăzute la art. 187. Aceste norme sunt ulterioare art.6 din Legea nr.51/1995 și completează regimul juridic al personalității.

Condițiile impuse de art. 187 C.civ., la care fac trimitere dispozițiile art.188 C.civ. sunt :

(1) organizare de sine stătătoare,

(2) patrimoniu propriu, afectat realizării unui anumit scop licit și moral, în acord cu interesul general.

Prin prisma acestor texte legale generale **se poate opina că forma de exercitare a profesiei – cabinet de avocat are o personalitate juridică generală¹ (și nu cea specifică dată de reglementarea specială), care îi permite să fie un participant la circuitul civil**, putând dobândi drepturi și obligații.

Criteriile impuse de Codul civil sunt respectate:

- Cabinetul de avocat nu este declarat expres, de lege, ca având personalitate juridică proprie (art. 188 teza a II-a C.civ.);
- Cabinetul de avocat este legal înființat prin actul constitutiv aprobat și înregistrat la barou, potrivit legii;
- Organizare de sine-stătătoare – cabinetul de avocat are un sediu, o denumire, în cadrul lui funcționează un avocat titular, eventual alături de alți avocați colaboratori, avocați salariați, personal auxiliar, etc.;
- Cabinetul de avocat poate avea patrimoniu propriu care este afectat exercitării profesiei de avocat : sediu (imobil), disponibilități financiare în cont bancar, bunuri mobile, logistică de birou, etc.

În această interpretare, sub auspiciile acestei capacități civile generale (alta decât cea specială conferită de Legea nr. 51/1995 și Statutul profesiei de avocat), cabinetul de avocat poate participa la circuitul civil (art. 218 C.civ.), existând o capacitate de folosință și de exercițiu specială (art. 205 – 211 C.civ.).

Nu există un conflict între norma specială și norma generală, ci mai degrabă ar putea fi o completare a normei speciale cu regula de drept comun. În acest context, trebuie observat faptul că reglementarea specială (Legea nr.51/1995) nu exclude expres cabinetul de avocat de la orice formă de personalitate juridică, iar în ceea ce privește societatea din avocatură cu răspundere limitată nu se prevede că ”numai aceasta” poate avea personalitate (formularea legală nu este restrictivă).

Existența unei personalități juridice de drept civil a cabinetului de avocat și celorlalte forme de exercitare a profesiei de avocat, respectiv a posibilității acestora de a dobândi un patrimoniu, în numele formei de exercitare a profesiei, **trebuie analizată și în contextul Noului Cod civil care statuează cu privire la patrimoniul de afecțiune (art. 31 -33 NCC)**. Astfel, conform art. 31 NCC orice persoană fizică sau juridică este titulara unui patrimoniu care poate face obiectul unei afecțiuni, inclusiv pentru exercitarea unei profesii autorizate (cum este cazul avocaturii). În completare, art. 33 NCC statuează: constituirea masei patrimoniale afectate exercitării în mod individual au unei profesii autorizate se stabilește prin actul încheiat de titular, cu respectarea condițiilor de formă și de publicitate prevăzute de lege.

În conformitate cu art.5 din Legea nr.51/1995 „*La constituirea formelor de exercitare a profesiei și ulterior, avocații au dreptul să stabilească patrimoniul afectat exercitării profesiei,*

---

¹ *Aplicabil și în cazul formelor asociative de exercitare a profesiei de avocat.*

în condițiile legii, cu procedura reglementată pentru constituirea Registrului electronic al evidenței patrimoniului de afecțatiune al avocaților, în condițiile stabilite de Consiliul U.N.B.R. prin Regulamentul de organizare și funcționare.”. Înscriserea efectuată în registru are efecte de opozabilitate față de terți, în condițiile prevăzute de lege.

Totodată, menționăm și art. 182 alin. 3 din Statut care precizează în legătură cu ipoteza transformării formelor de exercitare a profesiei : *transformarea se poate realiza separat sau deodată cu reorganizarea formelor de exercitare a profesiei de avocat, prin fuziune, absorbție, divizare totală sau divizare parțială (desprinderea unei părți din patrimoniul de afecțatiune profesională, astfel cum acesta este reflectat în evidențele financiar-contabil ale formei de exercitare a profesiei supuse divizării parțiale).* Din interpretarea acestui text **se deduce ideea că există un patrimoniu de afecțatiune profesională propriu formei de exercitare a profesiei, evidențiat ca atare în evidențele financiar-contabile.**

Din coroborarea acestor acte normative (cele din Codul civil și din Statul profesiei de avocat) **se poate concluziona că un cabinet de avocat, pe parcursul derulării activității, poate dobândi bunuri mobile ori imobile care pot fi afectate exclusiv exercitării profesiei de avocat** (dacă avem în vedere principiul specialității persoanei juridice – în cazul nostru – formă de exercitare a profesiei – art. 207 C.civ.). De altfel, din practică, a rezultat faptul că bunuri mobile sau imobile au fost achiziționate, în nume propriu, de către cabinete de avocat, fără să existe vreun impediment juridic cu privire la aceste operațiuni.

În ceea ce privește posibilitatea de a achiziționa/cumpăra un bun mobil (autoturism), direct pe cabinetul individual de avocatură, prin raportare la argumentele expuse anterior, opinăm că nu există nici un impediment legal, această formă de exercitare a profesiei de avocat fiind un subiect valid de drept care participă în circuitul civil, care are o personalitate juridică generală conferită de Codul civil, **personalitate care îi permite să devină titular de drepturi subiective civile și de obligații civile.** Evident, autoturismul dobândit urmează a intra în patrimoniul de afecțatiune al formei de exercitare a profesiei de avocat.

Ulterior acestei achiziții, permise de lege, a bunului mobil (autoturism), se pune problema subsecventă (impusă de natura și destinația bunului în cauză), respectiv înmatricularea acestui autoturism, în vederea punerii valabile în circulație. În acest sens, urmează a se avea în vedere Ordinul 181/2024 privind procedura înmatriculării, înregistrării, radierii și eliberării autorizației de circulație provizorie sau pentru probe a vehiculelor (publicat în M. Of. nr. 1141 din 15 noiembrie 2024) care prevede : (1) Proprietarul unui vehicul care face obiectul operațiunilor prevăzute de art. 9 și 10 (operațiuni de înmatriculare, s.n.) are calitatea de titular al certificatului de înmatriculare – art. 4 alin. 1 din Ordin; (2) **calitatea de titular al certificatului de înmatriculare poate fi avută doar de o persoană fizică sau de o persoană juridică titulară a unui patrimoniu** – art. 4 alin 5 din Ordin.

În lumina textelor legale menționate în prezentul material, cabinetul individual² de avocat este o persoană juridică, conform Codului civil și are un patrimoniu propriu (de afecțatiune specială), **ceea ce conduce la concluzia că înmatricularea se va face direct pe forma de exercitare a profesiei de avocat, aceasta fiind proprietara bunului în cauză.**

---

² *Aplicabil și în cazul formelor asociative de exercitare a profesiei de avocat.*